

MARRAKECH MAROKKO

Sadunkertojen kaoottinen Marrakech näytti kauneimmat kasvonsa, kun valitsin huoneen tuhannen ja yhden yön palatsihotellista.

Teksti ja kuvat Ilpo Musto

Nukuin palatsissa

Kun La Sultana avattiin neljä vuotta sitten, se valittiin heti maailman ylellisimpien pikkuhotellien joukkoon.

Enija on Marrakechin vanhimpia riadeja.

Riad El Fennissä voi hemmotella itseään vanhassa kylpyammissa.

Dar Les Gigognes on romanttinen piilopaikka rakastavaisille.

Aurinko porottaa kuumana siniseltä Afrikan taivaalta leveällä Avenue de la Menera -kadulla. Vaikka kello on vasta yhdeksän aamulla, auringon säteet lämmittävät jo mukavasti. Riad-hotelli Dar les Gigognes on lähettänyt autonkuljettajansa noutamaan meidät lentokentältä.

Liikenteessä on henkilöautojen lisäksi kuorma-autoja, takseja, kymmenittäin mopoja, polkupyöriä, aasien vetämiä kärryjä ja jalankulkijoita. Kaikilla tuntuu olevan samat säännöt: siitä eteenpäin, mistä vain pääsee.

Kaupungin muurien sisällä kadut kapenevat, mutta liikenne vain vilkastuu. Vaikuttaa lähes ihmeeltä, että kaikki sujuu ilman suurempia kolareita – paikalliset ovat ilmeisesti tottuneet elämään kaaoksen keskellä.

Ulkoapäin Dar Les Gigognes ei näytä hotellilta. Mitään kylttiä ei ole, vain ikkunaton muuri ja yksinkertainen ovi, jossa lukee vaatimattomasti riadin nimi. Kuljettajamme soittaa kelloa, ja pian ovenrakoon ilmestyy punatakkainen palvelija.

Sisällä aukeaa aivan uusi maailma. Liikenteen melusta ei ole tietoaakaan, vaan korvia hellii rauhoittava veden solina. Linnut visertävät sisäpihan puissa. Riadin johtaja, sveitsiläinen Marie-Françoise Courrieu, toivottaa meidät tervetulleiksi.

– Haluaisitteko teetä, hän kysyy ja ohjaa meidät sisäpihan laidalla sijaitsevaan oleskelutilaan.

Pian toinen punatakkainen palvelija kantaa tarjottimella hopeista teekannua ja kaa-

Riadissa jokainen huone on ainutlaatuinen

taa minttuteetä koristeellisiin laseihin. Lautasella on gasellinsarvia, pieniä sitruunalla ja mantelilla maustettuja leivonnaisia. Näin vieraat toivotetaan tervetulleiksi lähes jokaisessa riadissa.

Marokon tyyliin

Perinteisesti sana *riad* tarkoittaa marokkolaista asumistyyliä, jossa nelikulmaisen rakennuksen keskellä on sisäpiha suihkulähteineen ja puutarhoineen. Ulkoseinät suojaavat ulkomaailman meteliltä ja tuulilta, jotka puhaltavat hiekka-aavikolta. Sisäpihalla on hiljaista kuin luostarin puutarhassa.

Kymmenen vuotta sitten riad-hotelleja oli Marrakechissa vain muutama, nyt eritasoisia riadeja on jo lähes viisikymmentä. Määrän kasvaessa kilpailu kovenee ja laatu paranee. Luksuriadeja on puolisen tusinaa, ja Dar Les Gigognes on yksi niistä.

– Avasimme paikan noin kuusi vuotta sitten. Kolme vuotta sitten laajensimme naapurintontille, ja nyt huoneita on yksitoista, Courrieu kertoo.

Riad-hotelleissa jokainen huone on eri tavalla sisustettu, useimmiten marokkolaiseen tyyliin. Jokainen huone huokuu romantiikkaa ja eksotiikkaa. Palveluihin kuuluvat oleellisesti

myös kauneushoitolat, jacuzzit ja hammamit eli höyryhuoneet, joissa myös voi hemmotella itseään erilaisilla kauneushoidoilla.

Courrieu kertoo, että hoito hammamissa kestää noin 45 minuuttia. Ensin kylpijä hierotaan ja pestään mustalla marokkolaisella saippualla. Sen jälkeen rentoudutaan luonnonyrtteihin käärittynä parisenkymmentä minuuttia. Lopuksi voi ottaa yrteillä vahvistetun savikylvyn hiuksiinsa.

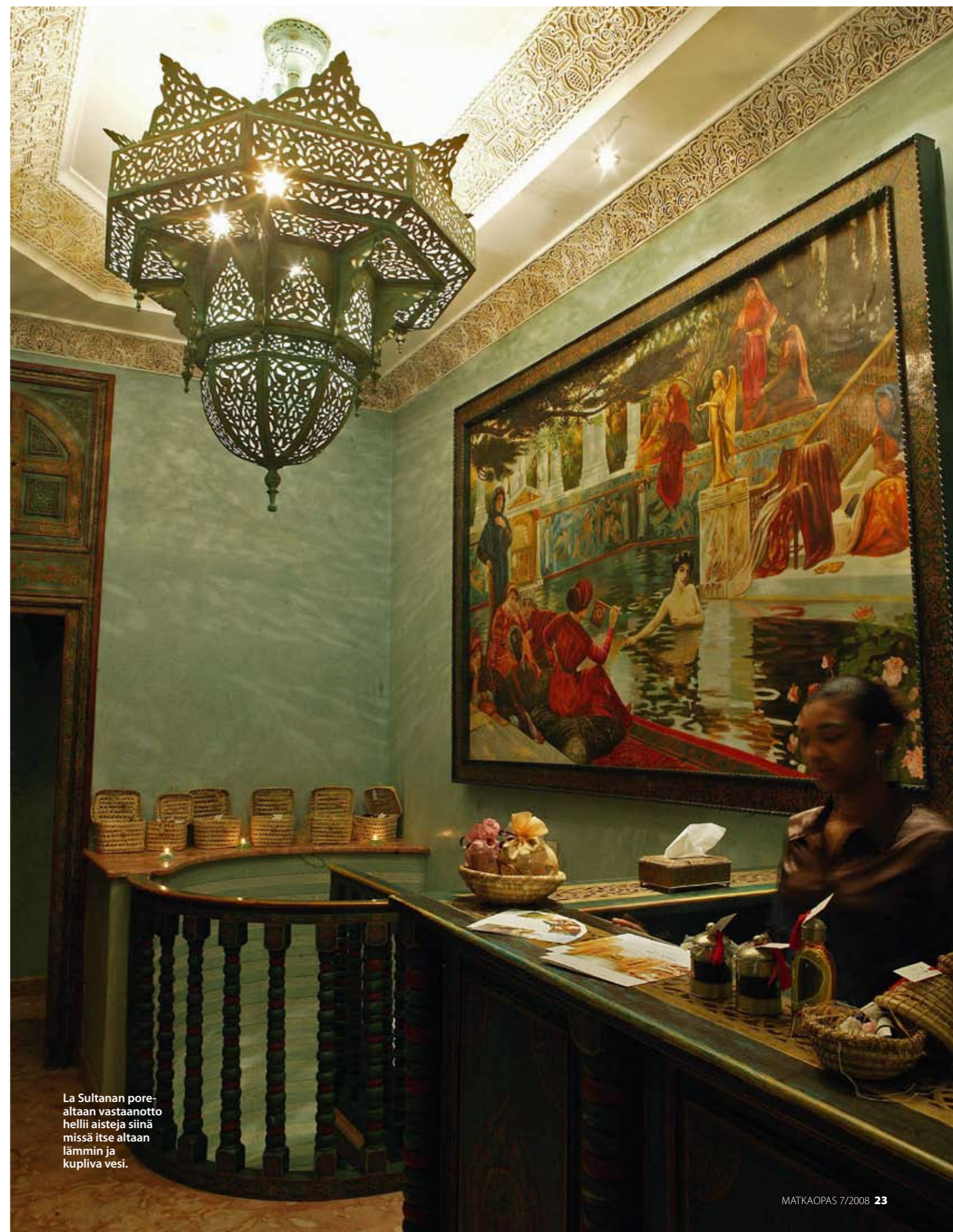
– Meillä on myös oma kokkikoulu, jossa vieraat voivat itse valmistaa illallisensa kokkimme Rachidin opastuksella. Hän ei puhu paljoakaan englantia, mutta silti varsinkin amerikkalaiset ja englantilaiset vieraamme ovat aivan hullaantuneita opetukseen. Matkalta palattuun he voivat valmistaa marokkolaista ruokaa myös kotonaan.

Taikureiden tori

Useimmat Marrakechin riadeista sijaitsevat *medinassa*, vanhan linnoituskaupungin muurien sisäpuolella. Niistä on yleensä lyhyt kävely matka kaupungin suurelle keskustorille, Jemaa el Fnalle, joka kuuluu jokaisen Marrakechin-kävijän pakollisiin nähtävyyksiin.

Tori on kuin suuri sirkus, joka hiljenee vain yön pikkutunneilla. Kuvaan kuuluvat rumpuja päristelevät afrikkalaisryhmät, kirkuvat apinat, lumotut käärmeet, kamelit, aasit, kansallisasuiset iäkkäät vesikauppiat, ennustajat, akrobaatit, hennamaalarit ja erilaiset poppamiehet.

Keskellä toria on tuoremehuja ja teetä myyviä kojuja sekä useiden kymmenien kujen >

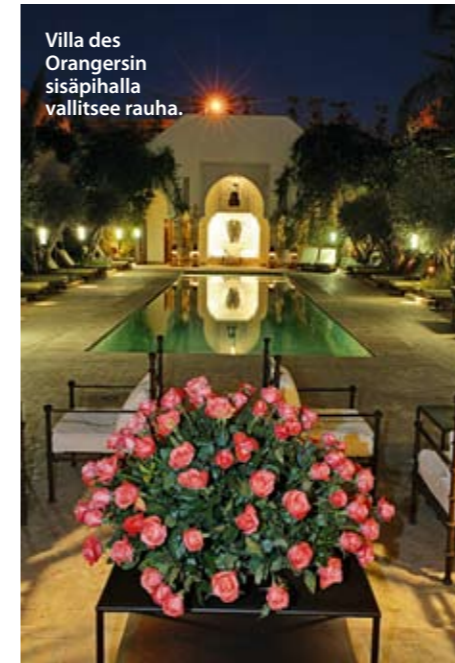
La Sultanin porealtaan vastaanotto hellii aisteja siinä missä itse altaan lämmin ja kupliva vesi.

Dar Mohad on Marrakechin hienoimpia ravintoloita.

Riadiin saapuvalla tarjotaan ensimmäiseksi virkistävää minttuteetä.

Villa des Orangersin sisäpihalla vallitsee rauha.

› muodostama ”ulkoilmaravintola”. Siellä aterioiminen on unohtumaton kokemus. Tarjolla on kaikkea mahdollista: paistettua kalaa, lamasta eri muodoissa, etanoita, harira-keittoa, merguez-makkaroita.

Hygienia ei ole parhaimmillaan mutta ainakin hinta-laatusuhde on kohdallaan. Ruokat valmistetaan silmiesi edessä, joten voit seurata, mitä on tulossa. Paikallisten asiakkaiden määrä antaa myös vihjeitä siitä, missä kojuissa saa parasta ruokaa.

Viiden tähden ruokaa

Marrakechin parhaimmat ravintolat eivät kuitenkaan löydy keskustorin läheisyydestä. Niitä pitää etsiä kauempaa souk-kauppakujien labyrintistä. Monet niistä sijaitsevat niin pienillä kujilla, että niitä on vaikea löytää ilman opasta.

Medinan ulkopuolelle Quelizin ja Hivernagen kaupunginosaan nousee uusi ja nykyaikainen Marrakech alkoholia myyvine supermarketteineen ja tyylikkäine ostoskeskuksineen. Siellä on myös uusia, länsimaistyyllisiä ravintoloita.

Tunnelmallisimmat ruokapaikat löytyvät kuitenkin medinasta. Kolmikerroksinen Le Foundouk on lounasaikaan melko hiljainen, mutta iltaisin sitäkin vilkkaampi. Menyy ravintolan sisustuksen lailla ranskalais-marokkolainen. Ravintola on Marrakechin varakkaimpien piirien suosikkipaikkoja. Kattoterassi on lähes aina täynnä ruokailijoita.

Vanhan ja arvokkaan La Maison Arabe -hotellin ravintola on myös sangen tasokas.

Ensimmäinen yö medinassa kuluu tähtitaivasta ihailien

Ruokalista on pääasiassa marokkolainen, ja useimmat annokset valmistetaan perinteisessä *tajine*-savipadassa. Aterian jälkeen voi sulatella ruokaansa joko hotellin baarissa tai avokattoisessa oleskelutilassa tähtitaivaan alla.

Yksi Marrakechin upeimmista ravintoloista on Dar Moha. Sen marokkolainen kokki hankki kansainvälistä kokemusta työskentelemällä 14 vuotta Sveitsissä. Dar Mohassa kannattaa ehdottomasti aterioida sisäpihalla, jossa on koristeellinen uima-allas ja ympäri vuoden kukkivia puita ja pensaita. Iltavalaistuksessa sisäpiha on suorastaan lumoava.

Soliseva suihkulähde

Ensimmäinen riad-yö Marrakechissä sujuu Afrikan tähtitaivasta ihaillessa ja suihkulähteen solinaa kuunnellessa. Aamulla heräämme linnunlauluun, jonka keskeyttää kovaäänisistä kuuluva muslimien rukouksutus.

Marokko on syvästi uskonnollinen maa, jokin hallitsija Mohammed VI on paljon vapaa mielisempi kuin edeltäjänsä Hassan II. Turismi on Marrakechille elintärkeä tulonlähde. Matkailun kasvu asettaa niin taloudellisia kuin henkisiä paineita kaupungille, joka on vuosikautia saanut elää lähes keskiaikaista elämäänsä.

– Matkailu on kääntynyt selvään nousuun tällä vuosikymmenellä, kertoo Riad Farnatchin johtaja, kanadalaissyntyinen Lynn Perez.

– Marrakech on vain kolmen tunnin lentomatkan päässä Pariisista tai Lontoosta. Miksi lentää 12 tuntia jonnekin Kaukoitään, kun meillä on täällä 359 aurinkoista päivää vuodessa, Perez hehkuttaa.

– Marokkolaiset ovat ystävällistä kansaa ja tulevat hyvin toimeen ulkomaalaisten kanssa. Liikkuminen kauppakujilla on turvallisempaa kuin esimerkiksi Pariisin esikaupungeissa, eikä taskuvarkaita tarvitse varoa muualla kuin keskustorilla.

– Ongelmia tulee, jos matkailijat eivät osaa kunnioittaa paikallisia tapoja. Halpalentoyhtiöt tuovat Marrakechiin viikonloppujuhloja Euroopasta, ja jos horjuu kujilla humalassa vähissä pukimissa neljältä aamuyöstä, turvallisuus ei ole enää taattu.

Perez kertoo, että Marokon hallitus sijoittaa matkailuun entistä enemmän. Marrakechin medinan ulkopuolelle on nousemassa uusia golfkenttiä ja viiden tähden hotelleja. Lentokenttä saa uuden terminaalin tänä vuonna. Kaupungin pohjoispuolelle on noussut ylellinen lomaparatiisi La Palmeraie. Ensimmäinen 5 000 ihmisen yökerho Pacha avattiin kaksi vuotta sitten, ja lisää on tulossa.

– Niin kauan kuin Marrakechistä ei tehdä Disney-tyyppistä lomanviettokeskusta ja tasapaino muslimikulttuurin ja länsimaisen kulttuurin välillä säilyy, kaupungin tulevaisuus kiehtovana matkailukohteena on turvattu, Perez sanoo. ■

Riadeja medinassa

■ **Dar les Cigognes**, 108 rue Berima, puh. +212-2438 2740. Yöpyminen alkaen 190 €/2 hh, hammam 23 €. www.lescigognes.com

■ **Riad Farnatchi**, Debr el Farnatchi, rue Souk el Fassis, Qua'at Ben Ahid, puh. +212-2438 4910. Yöpyminen alkaen 306 €/2 hh, sisältää hammamin. www.riadfarnatchi.com

■ **Riad el Fenn**, Derb Moullay Abdullah Ben Hezzian, Bab el Ksour, puh. +212-2444 1210. Huoneet alkaen 270 €, hammam 40 €. www.riadelfenn.com

■ **La Sultana**, 403 rue de la Kasbah, puh. +212-2438 8008. Huoneet alkaen 250 €, hammam alk. 18 €. www.lasultanamarrakech.com

■ **Villa des Orangers**, 6 Rue Sidi Mimoun, Place Ben Tachfine, puh. +212-2438 4638. Huoneet alkaen 310 €. www.villadesorangers.com

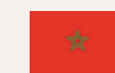
■ **Riad Enija**, 9 Derb Mesfioui, Rahba Lakdima, puh. +212-2444 0926. Huoneet alk. 270 €. www.riadenija.com

Ravintoloita medinassa

■ **Le Foundouk**, 55 rue du Souk des Fassi Kat Bannahid, puh. +212-24-378 190. www.foundouk.com

■ **La Maison Arabe**, 1 Derb Assehbe, Dab Doukkala, puh. +212-24-387 010. www.lamaisonarabe.com

■ **Dar Moha**, 81 rue Dar el Bacha, puh. +212-2438 6400. www.darmoha.ma

MARRAKECH MAROKKO

Sijainti Marokko sijaitsee Afrikan luoteisosassa. Naapurimaat Länsi-Sahara ja Algeria. Marrakech sijaitsee sisämaassa Lounais-Marokossa.

Asukasluku Marrakechissa on noin 823 000 asukasta, koko Marokossa noin 33 miljoonaa ja pääkaupunki Rabatissa noin 1,2 miljoonaa.

Matkailijoiden määrä Noin 1,5 miljoona vuosittain.

Kieli Virallinen kieli on arabia. Ranskaa ja berberikieliä puhutaan yleisesti. Englannilla selviää.

Uskonto Muslimeja 99 prosenttia, kristittyjä prosentti.

Ilmasto Välimerellinen, talvikaudella päivälämpötila on 20 asteen tuntumassa. Paras aika matkustaa on kevät.

Aikaero Suomeen Talvella –2 tuntia, kesällä –3 tuntia.

Suuntanumero +212.

Raha Dirham. 10 MAD = 0,90 €. 1 € = 11 MAD. Dirhameita voi vaihtaa vain Marokossa.

Juomaraha Yleinen tapa on antaa noin 10 prosenttia sekä tarjoilijalle että esimerkiksi kampaajalle ja retkibussin kuljettajalle.

Passi ja viisumi Passin tulee olla voimassa kuusi kuukautta maahan saapumisen jälkeen. Viisumia ei tarvita.

Liikkuminen paikan päällä Paikalliset bussit ovat edullisia, mutta huonokuntoisia ja täysiä. Taksit ovat huokeita ja

käteviä. Marrakechin liikenne on kaoottinen. Aaseihin ja hevosien törmää monessa käännteessä. Suojateitä ei kunnioiteta.

Terveys Perusrokotusten lisäksi suositellaan hepatiitti A -suojaaja. Juoda kannattaa vain pulloitettua vettä. Hotellien ulkopuolella vessat eivät ole länsimaista tasoa. Varaa mukaan wc-paperia.

Turvallisuus Suurin turvallisuusriski on liikenne. Taskuvarkaita ja kerjäläisiä on turistipaikoissa. Marrakechissa pidä varasi erityisesti Djemaa el Fna -aukiolla. Ihmissivilynään ei kannata ottaa käsialaukua.

Sähköjännite 220 V.

Erityistä Uskonto kieltää alkoholin käytön, mutta kieltoon suhtaudutaan melko vapaamielisesti. Valokuvaamiseen pitää suhtautua hienotunteisesti: ihmisiä kuvattaessa on pyydettävä lupa.

Matkoja Kahden viikon yhdistelmä Agadir–Marrakech alkaen noin 800 €/3 tähden hotelli. Pelkät lennot esimerkiksi Lontoon kautta alkaen noin 420 €.

Lisätietoa Lähin Marokon valtioravintola sijaitsee Ruotsissa, Marockanska statens turisbyrå, Sturegatan 16, SE-114 36, Stockholm, puh. +48-8-660 9913.

turist-marockanska@telia.com
Turistitoimisto Marrakechissa, Avenue Abdelmoumen Ben Ali. Sieltä voi myös tiedustella virallisia oppaita.

www.tourism-in-morocco.com
www.minicom.gov.ma